

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

ดร.เดชอนันต์ บังกิโล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักวิชาการจัดการ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

วิภา สำราญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สำนักวิชาการจัดการ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ดร.ธนพร หอมละออ

อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 15 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 18 กันยายน 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 2 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

ด้วยสภาพของประชาชนภาคครัวเรือนมีการก่อหนี้สินมากขึ้น ภาคครัวเรือนมีภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง มีหนี้สินมากกว่าเงินออม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะทางการเงิน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ต่อการก่อหนี้ในระบบครัวเรือนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยคือ ประชากรที่มีครัวเรือนอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 389 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติถดถอยลอจิสติกส์ (Logistic Regression) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ผลการวิจัย พบว่า การก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากปัจจัยเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกิดการก่อหนี้ จำนวน 203 ราย วงเงินกู้แต่ละรายอยู่ที่ไม่เกิน 100,000 บาท จากการวัดระดับทักษะทางการเงิน พบว่า ระดับความรู้ทางการเงินสูง ระดับพฤติกรรมทางการเงินปานกลาง และทัศนคติทางการเงินปานกลาง โดยส่วนมากผู้ที่ก่อหนี้จะเป็นกลุ่มประชากรเพศหญิง อายุ 20 – 30 ปี ระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรี โดยประกอบอาชีพค้าขาย จำนวนสมาชิกครัวเรือน จำนวน 3 – 5 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 10,001 – 30,000 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมต่อครัวเรือนอยู่ที่ 10,001 – 30,000 บาท จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทักษะทางการเงิน ได้แก่ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) พฤติกรรมทางการเงิน (3) ทักษะทางการเงิน มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ (1) เพศ (2) อาชีพ (3) ระดับการศึกษา (4) จำนวนสมาชิกครัวเรือน (5) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ ในระบบครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ

ทักษะทางการเงินให้กับภาคครัวเรือน รวมทั้งการวางแผนทางการเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาวจะช่วยให้ภาคครัวเรือนสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจถดถอย เพื่อป้องกันการเกิดหนี้สินเกินตัวในอนาคตและทำให้สถานภาพทางการเงินของครัวเรือนมีความมั่นคงต่อไปได้

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน
หนี้ครัวเรือน หนี้ในระบบ

Determinants of Household Loan's formal Debt in Chiang Rai Province

Dr.Dej-Anan Bungkilo

Assistant Professor, School of Management, Mae Fah Luang University

Wipa Samran

Master's Student, School of Management, Mae Fah Luang University

Dr.Thanaporn Homlaor

*Lecturer of Accountancy Program, Faculty of Management Sciences,
Phuket Rajabhat University*

Received: 15 September 2023

Revised: 15 September 2023

Accepted: 2 October 2023

Abstract

With the condition of the people in the household sector more debt has been incurred. The household sector has a difficult economic situation. Having more debt than savings. The researcher therefore studied Determinants of Household Loan's formal Debt in Chiang Rai Province. The objective of this research was to study the relationship between financial literacy, Household Characteristics, and economic factors during the COVID 19 pandemic with household load formal Debt in Chiang Rai province. The samples for this research were 389 samples aged 20 years and over (both male and female) in Chiang Rai. The data were analyzed by descriptive statistics such as Percentage values, mean values, and standard deviations. The statistics used to analyze the data were logistic regression. The results of this study were The formal loan in household in economic factors during the COVID-19 pandemic were 203 samples, with a credit limit not over 100,000 baht. The majority of respondents with a high level of financial knowledge, medium level of financial behavior, and medium level of financial attitude were female traders aged 20 – 30 years old with a bachelor's degree. The average family size is 3 –5 people. The average total income per household is between 10,000 – 30,000 baht. The average total expenditure per household is between 10,000 – 30,000 baht. Base on the hypothesis, it was found that there was (1) financial knowledge (2) financial behavior and (3) financial attitude. There is a relationship with Household Loan formal Debt in Chiang Rai. The demographic factors there were (1) Sex (2) occupation (3) educational level (4) average family size (5) average monthly household expenditure. There are relationships with Household Loan formal Debt in Chiang Rai. Finally, economic factors during the COVID 19 pandemic. There is a relationship with Household Loan formal Debt in Chiang Rai.

Creating knowledge and understanding about financial skills for the household sector and financial planning, both short-term and long-term. It will help households make appropriate decisions about using financial services. Able to adapt in time to various situations that affects the economic recession. This is to prevent excessive debt in the future and to keep the financial status of the household stable.

Keywords : Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Behavior, Financial Attitude, Household Loan, Formal Debt

บทนำ

เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด อาทิ วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง และวิกฤตการณ์ทางการเงินอื่น ๆ ที่ผ่านมานั้นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยและประชาชนทุกระดับที่จะต้องเกิดการปรับตัวต่อสถานะเศรษฐกิจอยู่อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมามีได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนภาคครัวเรือน ทั้งด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมสุขภาพและการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเรื่องการชะลอตัวด้านเศรษฐกิจ การลงทุน จากภาครัฐและเอกชนที่มีแนวโน้มลดลง อีกทั้งมาตรการการป้องกันและควบคุมโรคระบาดของภาครัฐที่มีการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย เช่น ห้ามชุมนุมเกิน 20 คน อนุญาตให้รับประทานอาหารที่ร้าน ปิดสถานบริการหรือที่คล้ายบริการ เป็นต้น กรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดเชียงราย (2564) จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการ ลูกจ้าง ในครัวเรือน และผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระต้องประสบปัญหาขาดรายได้หรือมีรายได้ลดลง จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2563 ได้เผยแพร่ตัวเลขสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน หรือหนี้ครัวเรือน ประจำไตรมาสที่ 3 ปี 2563 โดยมีหนี้สินครัวเรือนในระบบหมุนเวียน อยู่ที่ 13,766,209 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากไตรมาส 2 ปี 2563 ที่ 182,091 ล้านบาท และเมื่อเทียบอัตราส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีแล้วอยู่ที่ 86.6% ทำลายสถิติหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีสูงที่สุดในรอบ 18 ปี เพิ่มขึ้นจากไตรมาส 2 ปี 2563 อยู่ที่ 83.8% และเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบไตรมาส 3 ปี 2562 อยู่ที่ 78.9% ทำให้ภาคครัวเรือนอยู่ในภาวะที่ฝืดเคือง มีหนี้สินมากกว่าเงินออม เหตุจากปัญหาที่ประชาชนภาคครัวเรือนเริ่มก่อหนี้สินเยอะมากขึ้น จึงทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญ ในการเร่งแก้ไขหนี้ นั่นก็คือ การเร่งส่งเสริมทักษะทางการเงิน และวัดทักษะทางการเงินสำหรับประชาชน

Atkinson and Messy (2012) กล่าวว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง การรวมเอาความตระหนักรู้ ทางการเงิน ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะคิด รวมถึงพฤติกรรมทางการเงินที่สำคัญเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้บุคคลจะสามารถทำการตัดสินใจทางการเงินได้ อันจะส่งผลให้บุคคลบรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน (Financial Well-Being) และ Organization for Economic Co-operation and Development OECD (2012)

ระบุว่า การวัดทักษะความรู้ทางการเงินของคุณควรประกอบไปด้วยความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจนไม่สามารถแยกพิจารณาเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้ กล่าวคือ บุคคลจะมีทักษะทางการเงินที่ดีได้นั้น ต้องเริ่มจากการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงินดี อันจะก่อให้เกิดการมีทัศนคติที่ดีทางการเงิน และท้ายที่สุดย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของบุคคล อีกทั้งการรับรู้ว่าระดับทักษะทางการเงินของประชาชนจะอยู่ในระดับใดก็สามารถทราบถึงการที่ประชาชนจะตัดสินใจทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ นั้น ได้ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์ ที่จะใช้บริการดีพอหรือไม่ และปัจจัยส่วนบุคคลด้านใดที่จะเป็นตัวก่อให้เกิดการก่อหนี้ครัวเรือน เพื่อที่จะได้ช่วยวางแผนรากฐานทางการเงินได้อย่างเหมาะสมและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากทักษะทางการเงินให้กับครัวเรือนได้อย่างมีคุณภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายและทราบถึงระดับทักษะทางการเงินของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ว่ามีทักษะทางด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ทักษะทางการเงินว่าเป็นอย่างไร ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อมูลและนำผลการศึกษาของข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ทางการเงินให้กับประชาชนเพื่อที่จะเพิ่มพูนระดับทักษะทางการเงินก่อนการตัดสินใจก่อหนี้สิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน

Atkinson and Messy (2012) กล่าวว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง การรวมเอาความตระหนักรู้ ทางการเงิน ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะคิด รวมถึงพฤติกรรมทางการเงินที่สำคัญ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อที่บุคคลจะสามารถทำการตัดสินใจทางการเงินได้ อันจะส่งผลให้บุคคลบรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน (Financial Well-Being)

Garman and Forgue (2000) ระบุว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ทางการเงิน เข้าใจหลักการสำหรับการบริหารจัดการเงินจนสามารถแก้ปัญหาทางการเงินของบุคคล

ให้ประสบความสำเร็จ อีกทั้ง Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2012) ยังได้ระบุว่า การวัดทักษะความรู้ทางการเงินของบุคคลควรประกอบไปด้วย ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจนไม่สามารถแยกพิจารณาเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้ กล่าวคือ บุคคลจะมีทักษะทางการเงินที่ดีได้นั้นต้องเริ่มจากการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงินดี อันจะก่อให้เกิดการมีทัศนคติที่ดีทางด้านการเงิน และทำยี่ที่สุดย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของบุคคลนั่นเอง ทักษะทางการเงินนั้นจะสามารถวัดได้จากตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ ที่สามารถช่วยระบุว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่มีลักษณะทางทักษะการเงินซึ่งได้ศึกษาและสะท้อนเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดโดย

Financial Services Authority (FSA) (2005) ประเทศสหราชอาณาจักร จากการศึกษาและสำรวจระดับทักษะ ทางการเงินของประชาชนในกลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร โดยทำการสำรวจครั้งแรกในปี ค.ศ. 2004 และมีการรายงานผลสำรวจเมื่อปี ค.ศ. 2006 ได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย 3 ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อทักษะทางการเงินของบุคคล ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ (หรือหมายถึง ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ) และทัศนคติและความเชื่อมั่นทั้ง 3 ปัจจัยได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมและหมายความรวมถึงลักษณะนิสัย ความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคลด้วยทักษะทางการเงิน จึงสามารถสะท้อนและวัดได้จากพฤติกรรมของบุคคล

Atkinson and Messy (2012) กล่าวถึง โครงสร้างการวัดทักษะทางการเงินตามแบบของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2012) เป็น 3 ด้าน ได้แก่ด้านความรู้ทางการเงิน คะแนน อยู่ที่ 7 คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน คะแนนอยู่ที่ 9 คะแนน และด้านทัศนคติทางการเงิน คะแนนสูงสุด 5 คะแนน ทั้ง 3 ด้านรวมกันเป็นคะแนนทักษะทางการเงินคะแนนเต็ม 21 คะแนน องค์ประกอบของแต่ละด้าน จะมีคำถามย่อยซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะทางการเงินของแต่ละบุคคล รายละเอียดตามภาพที่ 1

ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)		
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)
1. การหาร (ไม่คิดคะแนน)	1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	1. ท่านมีความสุขในการใช้เงิน
2. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	2. เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม	มากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต
3. คำนวณดอกเบี้ยสิ้นเชื่อ	3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ	2. ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่คิด
4. คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	วางแผนเพื่ออนาคต
5. คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	3. มีเงินต้องรับใช้
6. นิยามเงินเฟ้อ	6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว	
7. ความเสี่ยงและผลตอบแทน	7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษา	
8. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	ข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
	8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	

ภาพที่ 1 โครงสร้างทักษะทางการเงิน

ที่มา : Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2012)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน

สตูนิ อาชวานันทกุล (2556) ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ชุดทักษะและความรู้ที่ช่วยให้ปัจเจกสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนเองทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลครบถ้วนตั้งแต่เรื่องการบริหารรายได้การออม การลงทุน การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย การจัดการหนี้ และการวางแผนทางการเงิน

อรุณี นุสิทธิ์ (2557, หน้า 42) ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ด้านดอกเบี้ย ความรู้ด้านเงินเฟ้อ และความรู้ด้านความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน

OECD (2012) ความรู้และความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลในหลากหลายบริบททางการเงิน เพื่อปรับปรุงความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของปัจเจกและสังคม และช่วยให้สามารถมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

Atkinson and Messy (2012) กล่าวถึง ความรู้ทางการเงิน ได้ว่าความรู้หรือการนึกคิดของบุคคลที่มีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ทางการเงิน โดยใช้โครงสร้างคำถามหลักองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD เกี่ยวกับการวัดความรู้ทางการเงิน ประกอบด้วย (1) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา (2) การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ (3) จำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก (4) จำนวนดอกเบี้ยฝากทบต้น (5) นิยามเงินเฟ้อ (6) ความเสี่ยงและผลตอบแทน และ (7) การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายพฤติกรรม ว่าเป็นการกระทำหรืออาการ ที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

Atkinson and Messy (2012) กล่าวถึง พฤติกรรมทางการเงิน ได้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่มีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ทางการเงิน โดยใช้โครงสร้างคำถามหลักองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD เกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมทางการเงิน ประกอบด้วย (1) พฤติกรรมการไต่ตรงก่อนซื้อ (2) ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา (3) พฤติกรรมดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด (4) การตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว (5) ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้การทำบัญชีรายรับรายจ่าย (6) พฤติกรรมการออม (7) พฤติกรรมเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ และ (8) ไม่กู้ยืมเงินเมื่อประสบปัญหาการเงินไม่พอใช้

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายทัศนคติว่าเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวทางจิตวิทยาสังคมและการสื่อสาร

Atkinson and Messy (2012) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะทางการเงิน ถ้าบุคคลที่มีทัศนคติค่อนข้างอยู่ในช่วงเชิงลบ ต่อการออมจะส่งผลต่อพฤติกรรมในทำนองเดียวกันด้วย ซึ่งใช้โครงสร้างคำถามหลักองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD เกี่ยวกับการวัดทัศนคติ

ทางการเงิน ได้แก่ (1) การวางแผนสำหรับอนาคตในระยะยาว (2) มีความสุขในการใช้เงิน มากกว่าการเก็บออมเพื่ออนาคต และ (3) มีเงินต้องรีบใช้

กรวินท์ กรประเสริฐวิทย์ (2558) สรุปองค์ประกอบของทัศนคติไว้ว่าองค์ประกอบของทัศนคติแบ่งออกได้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) คือความเชื่อของบุคคล โดยเป็นการเรียนรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือการทำบุคคลสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมิน หากบุคคลมีความรู้หรือคิดว่าสิ่งใดดีก็จะมีทัศนคติที่ดี หากไม่รู้เลยก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นข้อแตกต่างระหว่างส่วนรับรู้รู้สึกเป็นเรื่องของเหตุผล อันสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุคคล (2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องทางอารมณ์ ที่สอดคล้องกับความคิด เช่น บรรดาความรู้สึกที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย คิดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นเรื่องของลักษณะที่เป็นค่านิยมหรืออารมณ์ของแต่ละบุคคล (3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะทำหรือมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม (Action Tendency) ที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึกซึ่งออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538) กล่าวว่า ประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการแบ่งส่วนตลาด ลักษณะด้านประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญที่ช่วยกำหนดตลาดเป้าหมาย ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ที่สำคัญมีดังนี้

(1) เพศ สามารถแบ่งแยกความต้องการของผู้บริโภคได้โดยดูเพศของผู้บริโภคเป็นหลักในการตอบสนองความต้องการซึ่งเป็นตัวแปรในการแบ่งส่วนตลาดที่สำคัญ เพราะปัจจุบันตัวแปรด้านเพศมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคมาก เพศที่แตกต่างกันมักจะมีทัศนคติการรับรู้และการตัดสินใจในเรื่องการซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคแตกต่างกัน

(2) อายุ กลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันย่อมจะมีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่และชอบสินค้าแฟชั่น กลุ่มผู้สูงอายุจะสนใจ สินค้าเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย นักการตลาดจึงใช้ประโยชน์จากอายุเป็นตัวแปรด้าน ประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน และได้ค้นหาความต้องการของส่วนตลาดส่วนเล็ก โดยมุ่งความสำคัญที่ตลาดอายุ

(3) สถานภาพครอบครัว ลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ การเข้าสู่ชีวิตสมรส (อายุแรก สมรส) การแตกแยกของชีวิตสมรส (อันเนื่องมาจากการเสียชีวิต การแยกกันอยู่ การหย่าร้าง) และการสมรสใหม่ สถานภาพสมรสเป็นคุณลักษณะทางประชากรที่สำคัญที่เกี่ยวกับเรื่องทางเศรษฐกิจสังคม กฎหมาย ประเด็นสำคัญที่สุดในการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสถานภาพสมรส ของประชากร คือ ประเภทของสถานภาพสมรส องค์การสหประชาชาติได้รวบรวมและแบ่งแยกประเภทของสถานภาพสมรส ดังนี้ (1) โสด (2) สมรส (3) หม้ายและไม่สมรสใหม่

(4) หย่าร้างและไม่สมรสใหม่ (5) สมรสแต่แยกกันอยู่โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย สถานภาพสมรส มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของบุคคล คนโสดจะมีอิสระทางความคิดมากกว่าคนที่แต่งงานแล้วการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ จะใช้เวลา น้อยกว่าคนที่แต่งงานแล้ว เนื่องจากไม่มีภาระผูกพันหรือคนที่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบมากเท่ากับคนที่แต่งงานแล้ว

(4) รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดส่วนของตลาดมีแนวโน้มความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในเชิงเหตุและผล ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ โอกาสที่จะหางานระดับสูงยากจึงทำให้มีรายได้ต่ำในขณะที่เดียวกันการเลือกซื้อสินค้าที่แท้จริงอาจเป็นเกณฑ์รูปแบบการดำรงชีวิต ค่านิยม อาชีพ ระดับการศึกษา ฯลฯ ตลาดจะโยนเกณฑ์รายได้รวมกับตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้การกำหนดตลาดเป้าหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มรายได้ อาจเกี่ยวข้องกับเกณฑ์อายุ และอาชีพพร้อมกัน ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของประชากรศาสตร์ดังนี้ ประชากรศาสตร์คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการบ่งบอกถึงลักษณะทางประชากรที่อยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดขององค์ประกอบของครอบครัว เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ หรือสถานภาพทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยนำลักษณะของประชากรศาสตร์มาวิเคราะห์ถึงความต้องการ ความชอบ และอัตราการใช้สินค้าต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

ภาวิณี กาญจนภา (2559) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความซับซ้อนอยู่มาก เป็นปัจจัยพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากคุณลักษณะของประชากรมีความแตกต่างกันไป ประกอบไปด้วยตัวแปรที่สำคัญ คือ อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดและการกระจายของประชากร คุณลักษณะของประชากรศาสตร์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านทางรูปแบบการตัดสินใจและค่านิยมของบุคคล

Schiffman and Kanuk (1994) ได้ให้ความหมายของประชากรศาสตร์ หมายถึงข้อมูล เกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนา และเชื้อชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งโดยทั่วไปแล้วใช้เป็นลักษณะพื้นฐานที่นักการตลาดมักจะนำมาพิจารณา สำหรับการแบ่งส่วนตลาด โดยนำมาเชื่อมโยงกับความต้องการ ความชอบ และอัตราการใช้สินค้าของผู้บริโภค

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องหนี้สิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้นิยามหนี้สิน คือเงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่ ซึ่งจะต้องชดใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่ง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2558) หนี้ครัวเรือน หมายถึง เงินให้กู้ยืมที่สถาบันการเงินให้แก่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ ซึ่งบุคคลธรรมดาอาจนำเงินที่กู้ยืมไปใช้เพื่อการใช้จ่ายใช้สอยต่างๆ หรือเพื่อประกอบธุรกิจ

อัจฉราพร โชติพฤษ (2555) ได้ให้คำนิยามหนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลหรือกิจการค้า เป็นหนี้ต่อบุคคลภายนอกเป็นภาระผูกพันตามกฎหมายในปัจจุบันของกิจการอันเกิดจากการค้า หรือการกระทำในอดีตที่มีผลทำให้กิจการต้องชำระหนี้ตามภาระที่ผูกพันนั้นในอนาคต

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ที่ให้คำนิยามหนี้สินของครัวเรือน หมายถึง จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด ของสมาชิก ในครัวเรือนที่ค้างชำระจากสถาบันการเงินและบุคคลอื่น นอกครัวเรือน และหนี้ที่เกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้าเงินผ่อนหรือการซื้อเชื่อสินค้า การจำนำ การจำนอง และเงินส่งแชร์ตาย เป็นต้น

สำหรับลักษณะที่สำคัญและประเภทของหนี้สินสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (รัตนภรณ์ เขาลิตตระกูล, 2551) ลักษณะที่สำคัญ คือ (1) เป็นภาระผูกพันในปัจจุบันที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีตของกิจการ เนื่องจากการประกอบ ธุรกิจทางการค้า เช่น การซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ การใช้บริการเงินเชื่อการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน (2) เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบที่เจ้าของกิจการต้องชดใช้ด้วยเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือบริการตามที่ได้ตกลงกันได้ (3) สามารถกำหนดมูลค่าของหนี้สินและวันที่ครบกำหนดชำระได้ และ (4) สามารถระบุผู้รับเงินได้

ประเภทของหนี้สิน ประเภทของหนี้สิน (Liability) หนี้สินของกิจการที่แสดงในงบดุล แบ่งเป็นดังนี้

(1) หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หนี้สินที่ต้องจัดประเภทเป็นหนี้สินหมุนเวียน คือ (1) หนี้สินนั้นถึง กำหนดชำระภายใน 1 ปี นับจากวันที่ในงบดุล (2) กิจการคาดว่าจะชำระหนี้สินนั้นคืนภายในรอบระยะเวลา ดำเนินงานปกติ หนี้สินหมุนเวียนดังกล่าวข้างต้นได้แก่ หนี้สินที่กิจการต้องชำระให้หมดไปภายในรอบระยะเวลาการ ดำเนินงานปกติของกิจการหรือภายใน 1 ปี เช่น เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ภาษีเงินได้ ค้างจ่าย เงินปันผลค้างจ่าย ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่าง ๆ การแยกหนี้สินหมุนเวียนออกต่างหากดังกล่าว เป็น ประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ หนี้สินบางชนิดจะมีได้ชำระให้หมด ไปในระหว่างรอบการดำเนินงานหากแต่จะถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี นับจากวันที่ในงบดุล ก็ให้ถือว่าเป็น หนี้สินหมุนเวียน เช่นหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายในหนึ่งปี

(2) หนี้สินระยะยาว หรือหนี้สินอื่น ๆ (Long Term or Other Liabilities) คือหนี้สินที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ เกินรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติ หรือเกินกว่า 1 ปี และหนี้สินที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มหนี้สิน หมุนเวียน เช่น หุ้นกู้ เงินกู้ยืม เงินกู้ยืมระยะยาวจากกรรมการและลูกจ้าง เป็นต้น

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

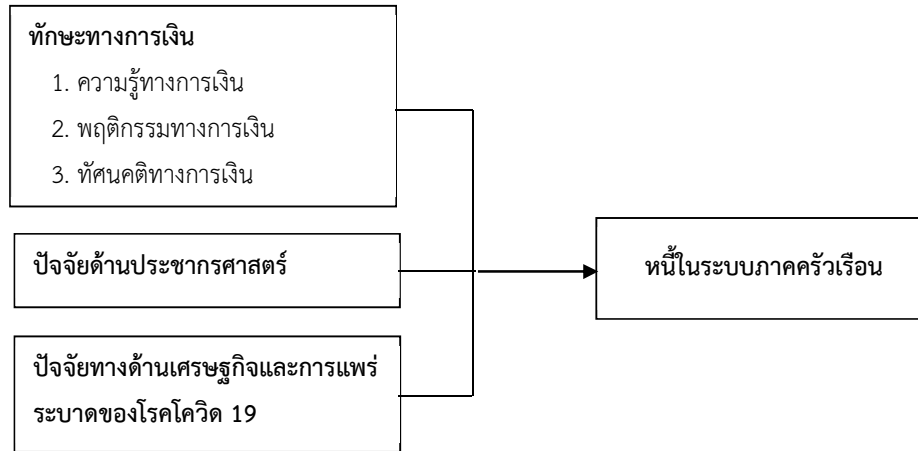
ธนวรรณ พลวิชัย (2564) อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในฐานะประธานที่ปรึกษา ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่าภาวะหนี้ครัวเรือนปี 2563 มีหนี้สินรวม 4.83 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้น 42.3% ถือว่าสูงสุดในรอบ 12 ปีทั้งในส่วนของมูลค่าหนี้สิน และ อัตราการขยายตัว โดยมูลค่าหนี้สินกว่า 4.83 แสนล้านบาทนี้ พบว่าสัดส่วน 75.3% เป็นหนี้ในระบบ และ ที่เหลืออีก 24.7% เป็นหนี้นอกระบบ “หนี้ครัวเรือน มีมูลค่าสูงสูดนับตั้งแต่สำรวจมา 12 ปี หรือตั้งแต่ ปี 2552 และขยายตัวสูงสูดนับแต่ปี 2552 ปี ไม่เคยมีตัวเลขสูงขนาดนี้มาก่อน และเป็นการขยายตัวสูงสูด ของสินเชื่อในระบบถึง 75.3% ส่วนสินเชื่อระบบขยายตัว 24.7%” อย่างไรก็ตาม แม้หนี้ครัวเรือน

จะมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมาก แต่ไม่ใช่สถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากหนี้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ยังเป็นหนี้ที่อยู่ในระบบ การก่อหนี้ในระบบยังมีสัดส่วนที่น้อยกว่า และเชื่อว่าหนี้ครัวเรือนจะไม่ใช่ปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ" ปีที่มีโควิด 19 หนี้เกิดขึ้นเยอะมาก หนี้เก่า หนี้ใหม่พอกพูนขึ้น แต่การเพิ่มของหนี้สินเป็นหนี้ที่อยู่ในระบบ ถือว่าเป็นเรื่องดีกว่า เพราะภาระหนี้ที่ประชาชนจะอยู่ในระบบเป็นส่วนใหญ่ อัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 36% ต่อปี ดีกว่าหนี้ในระบบที่ดอกเบี้ยสูงมาก ดังนั้นสถานการณ์หนี้ครัวเรือนยังพอจะแก้ไขได้ไม่เป็นปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ จากการสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวอย่างถึงปัจจัยที่ทำให้เป็นหนี้เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ตอบว่าเศรษฐกิจไม่ดี ค่าครองชีพไม่สอดคล้องกับรายได้ รายได้ลดลง ปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด 19 ปัญหาสภาพคล่องของธุรกิจและครัวเรือน สำหรับการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายช่วงหลังจากนี้ไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าจะต้องลดการใช้จ่ายในส่วนของการท่องเที่ยว สินค้าฟุ่มเฟือยลดลง ในขณะที่การใช้จ่ายสำหรับการบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวันยังคงเท่าเดิม นายธนวรรธน์ กล่าวว่า ภาพรวมของหนี้ครัวเรือนในปี 2563 อยู่ที่ระดับ 88.7% ต่อจีดีพี และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 89-90.9% ต่อจีดีพีได้ในไตรมาส 1/64 เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิดยังมีความเข้มข้นในช่วงดังกล่าว แต่เชื่อว่าเมื่อภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจรวมทั้งการเยียวยาช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบออกมา ประกอบกับสถานการณ์โควิดที่เริ่มคลี่คลาย ทั้งผู้ประกอบการและภาคครัวเรือนก็จะก่อหนี้ลดลง

รายได้ของครัวเรือนที่ลดลง ท่ามกลางภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ สุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ รวมถึงการทำประกัน COVID-19 ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,223.2 บาทต่อเดือน สำหรับครัวเรือนในพื้นที่กรุงเทพฯ ปริมาณ และเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 706.5 บาทต่อเดือน สำหรับครัวเรือนในพื้นที่ต่างจังหวัด ส่งผลให้ครัวเรือนไทยที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.3 มีเงินออมลดลงจากเดือนก่อนหน้า หลังดึงเงินที่เก็บออมมาใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนมีความกังวลลดลงต่อประเด็นเรื่องระดับราคาสินค้าในประเทศ เนื่องจากราคาดังกล่าวปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก สอดคล้องกับดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปในเดือนมีนาคม 2563 ที่ปรับตัวลดลงร้อยละ 0.86 เมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2563 และประเด็นเรื่องภาระหนี้สิน เนื่องจากครัวเรือนบางส่วนขอพักชำระหนี้กับธนาคารพาณิชย์ หลังได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในขณะที่ดัชนีภาวะเศรษฐกิจและการครองชีพของครัวเรือนในอีก 3 เดือน ข้างหน้า (3-month Expected KR-ECI) ปรับตัวลดลงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมุมมองในปัจจุบันจากระดับ 36.5 ในการสำรวจช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2563 มาอยู่ที่ระดับ 32.6 ในการสำรวจช่วงเดือน มีนาคม 2563 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงมุมมองของครัวเรือนที่เต็มไปด้วยความกังวลต่อภาวะเศรษฐกิจและการครองชีพของตนเองในช่วง 3 เดือนข้างหน้า (เดือนเม.ย. – มิ.ย. 2563) โดยเฉพาะประเด็นเรื่องรายได้ และการมีงานทำ ค่าใช้จ่าย (ไม่รวมหนี้สิน) และเงินออมของตนเอง (สำนักข่าวอิสรာ, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร คือ ประชากรที่มีครัวเรือนอาศัยในจังหวัดเชียงราย โดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปโดยไม่จำกัดเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 โดยได้ใช้หลักการของ ดับเบิลยู จี ค็อก แลน Cochran (1953) ผลจากการคำนวณจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 ตัวอย่าง เพื่อให้ความครอบคลุมในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 ตัวอย่าง ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขที่ต้องมีขนาดมากกว่า 384 ตัวอย่าง และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกคำตอบในแบบสอบถามด้วยตัวเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วย 5 ส่วน คือ แบบสอบถามส่วนที่ 1 ทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามส่วนที่ 2 ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน รวมจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย (1) ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของ Linkert Scale โดยแต่ละคำถามแบ่งออกเป็นระดับความเห็น 5 ระดับ วัดระดับข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scales) จำนวน 4 ข้อ และ (2) ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามส่วนที่ 3 ทักษะทางการเงินด้านทัศนคติ

ทางการเงิน (Financial Behavior) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของ Linkert Scale โดยแต่ละคำถามแบ่งออกเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ วัดระดับข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scales) จำนวน 3 ข้อ แบบสอบถามส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามส่วนที่ 5 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโควิด 19 เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน รวมจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย (1) ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของ Linkert Scale โดยแต่ละคำถามแบ่งออกเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ วัดระดับข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scales) จำนวน 5 ข้อ และ (2) ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สถิติถดถอยลอจิสติกส์ (Logistic Regression) เพื่ออธิบายผลการศึกษากการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลของทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางการเงิน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) หรือค่า Mean และการคำนวณสัดส่วนร้อยละจากคะแนนเต็ม เพื่อทำการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงิน ดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนนสูง – ต่ำ

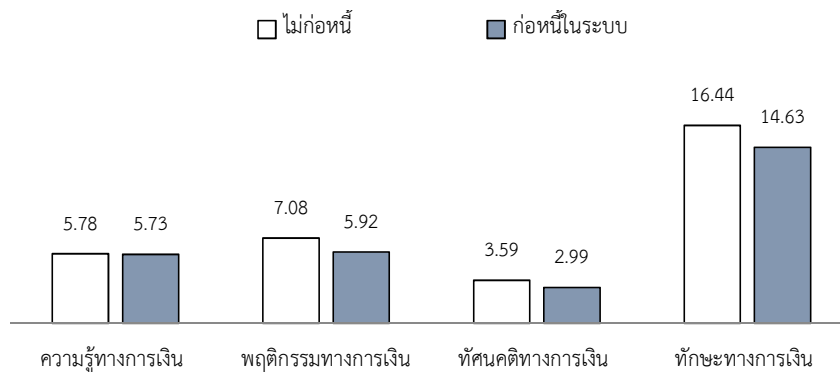
เกณฑ์คะแนนเต็ม 21 (คะแนน)	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	<=2	3 – 4	>=5
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	<=2	3 – 5	>=6
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	<2	2 – 3	>3
ทักษะทางการเงินรวม (21 คะแนน)	<6	6 – 14	>14

ที่มา : OECD (2012)

ตารางที่ 2 การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางการเงินของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่

การวัดทักษะทางการเงิน	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของผลการศึกษา	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	ระดับคะแนน
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	5.7	82	0	7	สูง
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	6.5	72	0	9	สูง
ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)	3.3	66	1	5	สูง
ทักษะทางการเงินรวม (21 คะแนน)	15.5	74	4.3	21	>14

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับคะแนนทักษะการเงินรวมทั้งหมดของประชากรในจังหวัดเชียงรายมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15.5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74 ในส่วนของคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 4.3 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 21 คะแนน โดยแบ่งเป็น ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72 คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 9 คะแนน ด้านความรู้ทางการเงินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82 คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 7 คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66 คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน

ภาพที่ 3 ระดับคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางการเงินและการก่อนนี้ครัวเรือน

จากภาพที่ 3 ทักษะทางการเงิน พบว่า ผู้ที่ไม่ก่อนนี้มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.44 คะแนน (ทักษะทางการเงินสูง) ผู้ที่ก่อนนี้ในระบบมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.63 คะแนน (ทักษะทางการเงินสูง) และการก่อนนี้ในระบบมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.65 คะแนน (ความรู้ทางการเงินสูง) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางการเงินของผู้ที่ไม่ก่อนนี้มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.78 คะแนน (ความรู้ทางการเงินสูง) ผู้ที่ก่อนนี้ในระบบ มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.73 คะแนน (ความรู้ทางการเงินสูง) ด้านพฤติกรรมทางการเงินของผู้ที่ไม่ก่อนนี้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.08 คะแนน (พฤติกรรมทางการเงินสูง) ผู้ที่ก่อนนี้ในระบบมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.92 คะแนน (พฤติกรรมทางการเงินปานกลาง) และด้านทัศนคติทางการเงินของผู้ที่ไม่ก่อนนี้มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 คะแนน (ทัศนคติทางการเงินปานกลาง) ผู้ที่ก่อนนี้ในระบบมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 คะแนน (ทัศนคติทางการเงินปานกลาง)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทักษะทางการเงิน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ต่อการกักกันในระบบครัวเรือนในจังหวัด เชียงราย วิเคราะห์ในโปรแกรมสถิติจำลองประเภท (Logistic Regression Model)

ตัวแปรอิสระ	B	Std.Error	Wald	Sig.	Exp(B)
ค่าคงที่ Constant	-7.549	1.434	27.723	.000	.001
ทักษะทางการเงิน					
ความรู้ทางการเงิน	.512	.120	18.346	.000**	1.669
พฤติกรรมทางการเงิน	-.372	.099	14.125	.000**	.689
ทัศนคติทางการเงิน	-.651	.193	11.366	.001**	.521
ปัจจัยทางประชากรศาสตร์					
เพศ	.708	.360	3.880	.049*	2.031
อายุ	-.408	.404	1.022	.312	.665
สถานภาพ	.703	.412	2.912	.088	2.021
ระดับการศึกษา	1.657	.495	11.196	.001**	5.242
อาชีพ	1.715	.419	16.743	.000**	5.559
จำนวนสมาชิกครัวเรือน	-.212	.458	.215	.643	.809
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	-.586	.404	2.104	.147	.556
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	1.134	.436	6.759	.009**	3.107
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19	2.294	.266	74.632	.000**	9.912

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระหว่างความรู้ทางการเงิน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และปัจจัยทางเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ต่อการกักกันในระบบครัวเรือนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรต้นที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า 0.01 อยู่ 6 ตัวแปรคือ ความรู้ทางการเงิน (Sig=0.000) พฤติกรรมทางการเงิน (Sig=0.000) ทัศนคติทางการเงิน (Sig=0.001) ระดับการศึกษา (Sig=0.001) อาชีพ (Sig=0.000) รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (Sig=0.009) และปัจจัยทางเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (Sig=0.000) ตัวแปรต้นที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า 0.05 อยู่ 1 ตัวแปรคือ เพศ (Sig=0.049) สำหรับตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น พบว่า มีตัวแปรต้นทุกตัวต่างมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก (Exp(B) = 1.669, .689, .521, 2.031, 5.242, 5.559, 3.107 และ 9.912

ตามลำดับ) (มีค่า $\text{Exp}(B) > 1$) แสดงว่าปัจจัยทักษะทางการเงิน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยทางเศรษฐกิจ และการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีความสัมพันธ์กับการก่อหนี้ในระบบครัวเรือน โดยปัจจัย ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนและอาชีพ และปัจจัยทางเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ความรู้ทางการเงินของผู้ที่ก่อหนี้ในระบบ ส่วนใหญ่จะมีระดับคะแนนความรู้ทางการเงินเฉลี่ยเท่ากับ 5.73 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน (ความรู้ทางการเงินสูง) โดยส่วนมากมีความรู้ในเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนซึ่งได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Diversification) จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน พบว่า ความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในกลุ่มตัวอย่างได้มีความรู้พื้นฐานทางการเงินที่ดีและมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลด้านสินเชื่อจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการก่อหนี้ในระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนาคาร แห่งประเทศไทย (2558) ที่ได้ทำการระบุไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเงินเป็นหนึ่งในสาเหตุของการก่อหนี้ครัวเรือนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดา พิศกุลและอารยา โพธิศิริ (2562) ได้ศึกษาเรื่องทักษะทางการเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการกู้ยืมเงิน มีทักษะทางความรู้ทางการเงินระดับสูง (3 – 4 คะแนน) ร้อยละ 78.9 ของกลุ่มตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย พบว่า พฤติกรรมทางการเงินของผู้ที่ก่อหนี้ในระบบ ส่วนใหญ่จะมีระดับคะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงินเฉลี่ยเท่ากับ 5.92 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน (พฤติกรรมทางการเงินปานกลาง) โดยส่วนมากจะตอบถูกในหัวข้อทางการเงิน เรื่อง การตัดสินใจทางการเงินด้วยตนเอง และหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนซึ่งได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน พบว่า พฤติกรรมทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ก่อหนี้ส่วนใหญ่จะมีการตัดสินใจทางการเงินด้วยตนเองเป็นส่วนมาก และไม่ค่อยมีการวางแผนทางการเงินระยะยาว ทำให้เป็นสาเหตุที่มีการก่อหนี้ครัวเรือนเองได้ง่ายขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมีจันทร์ ขวัญเมือง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมทางการเงินเชิงลบเป็นสาเหตุของสถานะการเกิดหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวิรี นันท์ชัยพลกษ

(2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครู ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีหนี้สิน จะมีพฤติกรรมทางการเงินต่ำกว่าผู้ที่ไม่มีหนี้สิน โดยจากที่กล่าวมานี้สามารถทำให้เห็นได้ว่าประชากรที่มีพฤติกรรมทางการเงินที่อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง มักจะมีโอกาสการก่อหนี้มากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมทางการเงินสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทัศนคติทางการเงินของผู้ที่ก่อหนี้ในระบบ ส่วนใหญ่จะมีระดับคะแนนด้านทัศนคติทางการเงินเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน (ทัศนคติทางการเงินปานกลาง) โดยส่วนมากจะได้คะแนนในหัวข้อทางการเงิน เรื่อง ท่านมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องวางแผนอนาคต และหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนซึ่งได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงินกับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน พบว่า ทัศนคติทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติทางการเงินของผู้ที่ก่อหนี้ ส่วนใหญ่จะมีระดับทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลาง โดยส่วนมากมีทัศนคติในประเด็นเรื่อง การมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องวางแผนอนาคต สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลดา พิศกุล และอารยา โปธิศิริ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะทางการเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการกู้ยืม ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่า มีความสุขจากการใช้เงินมากกว่าเก็บออม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ กิ่งดี และพาชิตชนัด ศิริพานิช (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่มีทัศนคติดีต่อการเป็นหนี้ มีมากถึงร้อยละ 90.48 ที่เป็นหนี้ มีร้อยละ 82.67 และกลุ่มที่มีทัศนคติดีต่อการเป็นหนี้ยังมีจำนวนครั้งของการกู้ยืมและปริมาณหนี้โดยเฉลี่ยมากกว่าข้าราชการครูที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการเป็นหนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชากรที่มีการก่อหนี้ในระบบ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวนสมาชิกครัวเรือนอยู่ที่ 3 – 5 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 10,001 – 30,000 บาท จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนทั้งหมดของครัวเรือน ส่วนปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนทั้งหมดของครัวเรือน ไม่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โรส เตชชัยจินดา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกู้เงินนอกระบบของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กู้เงินนอกระบบที่แตกต่างกัน เนื่องจากนี้ยังขัดแย้งกับงานการวิจัยของ สวรรณ วิจิตรสุข

และวิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะหนี้สินสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทยและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและสถานภาพสมรส เนื่องจากอายุถือว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการเริ่มต้นการกู้ยืมเงินเพราะว่าบางคนเริ่มกู้ยืมเงินตั้งแต่อายุน้อยเนื่องจากมีความพร้อมทางรายได้และสถานะทางการเงินและบางคนเริ่มกู้ยืมเงินเมื่ออายุเริ่มมากขึ้นเนื่องจากมองถึงสภาพความพร้อมของตนเองและสถานภาพครอบครัว ณ ขณะนั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน ในจังหวัดเชียงราย พบว่า จำนวนและอัตราร้อยละของการก่อหนี้ครัวเรือนจากการได้รับผลกระทบจากปัจจัยเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีผู้ก่อหนี้ก่อหนี้ในระบบทั้งหมด 203 คน โดยเรียงลำดับจำนวนคนในเงินการกู้ยืมจากน้อยไปมาก ได้แก่ กู้เงินไม่เกิน 100,000 บาท จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38.56 กู้เงิน 100,000 – 500,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.77 กู้เงินมากกว่า 1,000,000 ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.83 และกู้เงิน 500,000 – 1,000,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของครัวเรือน พบว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การออมเงินของครัวเรือนท่านลดลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมาคือ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้สถานภาพทางการเงินของครัวเรือนไม่มั่นคง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 การแพร่ระบาดของโรคโควิด19 ทำให้หนี้สินของ ครัวเรือนท่านเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ท่านกู้เงินในระบบเพิ่มสูงมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ตามลำดับ จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กับการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับบทความของ นายธนวรรณ พลวิชัย (2564) อธิการบดี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในฐานะประธาน ที่ปรึกษาศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่า ภาวะหนี้ครัวเรือนปี 2563 ครัวเรือนไทยมีหนี้สินรวม 4.83 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้น 42.3% ถือว่าสูงสุดในรอบ 12 ปี ทั้งในส่วนของมูลค่าหนี้สิน และอัตราการขยายตัว โดยมูลค่าหนี้สินกว่า 4.83 แสนล้านบาทนี้ พบว่าสัดส่วน 75.3% เป็นหนี้ในระบบ และที่เหลืออีก 24.7% เป็นหนี้นอกระบบ โดยหนี้ครัวเรือนมีมูลค่าสูงสูดนับตั้งแต่สำรวจมา 12 ปี จากการสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวอย่างถึงปัจจัยที่ทำให้เป็นหนี้เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ตอบว่าเศรษฐกิจไม่ดี ค่าครองชีพไม่สอดคล้องกับรายได้ รายได้ลดลงจากปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด 19

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านทักษะทางการเงิน จากการศึกษาทำให้ทราบว่าระดับทักษะทางการเงินของผู้ที่ก่อหนี้ส่วนใหญ่ จะมีความรู้ทางการเงินระดับสูง สามารถหาความรู้เกี่ยวกับสินเชื่อก่อนการก่อหนี้ได้ง่าย ส่วนพฤติกรรมทางการเงินระดับปานกลางและทัศนคติทางการเงินที่อยู่ในระดับสูง มีผลต่อเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบและทำให้มีการก่อหนี้ครัวเรือน จึงขอเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมดูแลเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน ช่วยเข้ามากำกับติดตามดูแลทักษะทางการเงินของประชากร และการส่งเสริมทักษะทางการเงินเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นอย่างเพียงพอเพื่อให้ครัวเรือนดูแลตัวเองได้และสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งส่งเสริมวินัยการใช้จ่ายให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดหนี้สินเกินตัวของภาคครัวเรือนต่อไป

2. ด้านประชากรศาสตร์ จากการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้ที่ก่อหนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี สถานภาพ โสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวนสมาชิกครัวเรือนอยู่ที่ 3 – 5 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 10,001 – 30,000 บาท ทำให้เห็นว่าประชากรมีการกู้ยืมเงินในครัวเรือนที่ช่วงอายุน้อยลง โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มที่มีอาชีพอิสระ รายได้แต่ละเดือนมีความไม่แน่นอน จึงถือว่าประชากรกลุ่มนี้มีความน่าเป็นห่วงในการก่อหนี้เกินตัวได้ในอนาคต ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินหรือส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ด้านการลงทุน เพื่อจะช่วยให้ประชาชนในภาคครัวเรือนได้มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในภาคครัวเรือนให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถป้องกันการเกิดหนี้สินเกินตัวในอนาคตและสามารถทำให้สถานะภาพทางการเงินของครัวเรือนมีความมั่นคงได้

3. ด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ส่วนมากผู้ที่ทำการกู้เงินส่วนมากจะประกอบอาชีพค้าขาย มีผลสืบเนื่องจากได้รับผลกระทบเกี่ยวกับรายได้ที่ลดลงและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ในบางช่วงขณะที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และทำให้ส่งผลกระทบต่อการออมที่ลดลง ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินหรือส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยเข้ามาให้ความรู้หรือคำแนะนำการวางแผนทางการเงินไว้ล่วงหน้าและการให้ความรู้เกี่ยวกับแผนการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้แบบไม่คาดหมายนั้น จะทำให้ประชาชนสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยได้ และสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องได้

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและทำการเก็บข้อมูลเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย ข้อมูลที่ได้มาอาจจะมีเฉพาะบางกลุ่ม การวิจัยครั้งต่อไปแนะนำว่าควรจะมีการขยายพื้นที่การเก็บข้อมูลให้กว้างยิ่งขึ้น และทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการทำการสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มข้อมูลและทำให้ทราบปัญหาเชิงลึกได้
2. ควรศึกษาทักษะทางการเงิน ประชากรศาสตร์ และเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อกร่อนระบบเพิ่มเติมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดเชียงราย. (2564). มาตรการป้องกันโรค. สืบค้นวันที่ 25 พฤษภาคม 2564. จาก : <http://cro.moph.go.th/moph/index.php>
- กรวิทย์ กรประเสริฐวิทย์. (2558). ทักษะคิดความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรม และคุณลักษณะการใช้งานของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้เครื่องชำระค่าโทรศัพท์อัตโนมัติของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ปี 2558. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กรวิทย์ นันทชัยพุกฤษ. (2558). ความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูในกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). ทำความรู้จักกับหนี้ครัวเรือน. สืบค้นวันที่ 2 มิถุนายน 2564. จาก : <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/ASEANCommunity/BankersTalk/Vol3Issue1.pdf>
- ธนวรรณ พลวิชัย. (2564). ผลสำรวจดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค ประจำเดือนมกราคม 2564. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เบญจมาศ กิ่งดี และพาชิตชนัด ศิริพานิช. (2552). ทักษะคิดต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้นวันที่ 5 มิถุนายน 2564. จาก : <http://www.royin.go.th/dictionary>
- ภาวิณี กาญจนานา. (2559). พฤติกรรมผู้บริโภค. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนารณณ์ ชาวลิตตระกูล. (2551). เอกสารประกอบการสอน เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนี้สิน. สืบค้นวันที่ 13 มิถุนายน 2564. จาก : http://www.pbntc.moe.go.th/inventor_teacher/datas/A%201.doc
- รัศมีจันทร์ ขวัญเมือง. (2563). ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- โรส เดชชัยจินดา. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการกู้เงินนอกระบบของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ลดา พิศกุล และอารยา โพธิศิริ. (2562). ทักษะทางการเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2558). พฤติกรรมผู้บริโภค. สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2556). ความรู้เรื่องทางการเงิน (financial literacy) : หลักสากลและวิธีวัด. สืบค้นวันที่ 4 พฤษภาคม 2564. จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/510818>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). สรุปผลที่สำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554. สืบค้นวันที่ 22 มิถุนายน 2564. จาก : <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13.pdf>
- สำนักข่าวอิสรา. (2563). SCB EIC เผยภาระหนี้ต่อรายได้ “ครัวเรือนไทย” พุ่งสูงสุดเป็นประวัติการณ์. สืบค้นวันที่ 24 มิถุนายน 2564. จาก : <https://www.isranews.org/content-page/item/84631-scb-eic.html>
- สุวรรณ วิจิตรสุข และวิจิตต์ศรี สงวนวงศ์. (2564). การวิเคราะห์สภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรุณี นุสิทธิ์. (2557). ปัจจัยอธิบายความเพียงพอจากการออมเพื่อเตรียมเกษียณของผู้มีงานทำในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ, 2557 (144), 39-52.
- อัจฉราพร โชติพิภักษ์. (2555). สื่อการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีประทุม. สืบค้นวันที่ 8 มิถุนายน 2564. จาก : <http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/1138/12>.
- Atkinson, A., & Messy, F. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/international network on financial education (INFE) pilot study. https://www.oecd-ilibrary.org/finance-andinvestment/measuring-financial-literacy_5k9csfs90fr4-en
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons.
- Financial Service Authority (FSA). (2005). Measuring financial capability: An exploratory Study. Personal Finance Research. http://www.pfrc.bris.ac.uk/publications/completed_research/Reports/Fincap_June05.pdf
- Garman, E. T., & Fogue, R. E. (2000). Personal finance: The human resource manager: Caught in the middle. *CUPA Journal*, 45(1), 33-35.
- Organization for Economic Co-operation and Development OECD (2012) .PISA 2012 Assessment and analytical framework. https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA%202012%20framework%20e-book_final.pdf
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer Behavior* (5th ed.). Prentice-Hall.